

Ūdens saimniecisko iecirkņu klasifikatora lietošanas un aktualizācijas kārtība

I Vispārīgie noteikumi

1. Ūdens saimniecisko iecirkņu klasifikators ir nacionālais klasifikators.
2. Ūdens saimniecisko iecirkņu klasifikators izstrādāts, ņemot vērā Ūdens apsaimniekošanas likuma prasības un Eiropas Komisijas ieteikumus Par Ūdeņu struktūrdirektīvas ģeogrāfiskās informācijas sistēmas elementu ieviešanu (*Implementing the Geographical Information System Elements (GIS) of the Water Framework Directive (ISBN 92-894-5129-7; ISSN 1725-1087)*).
3. Ūdens saimniecisko iecirkņu klasifikatora objektu nosaukumi ir saskaņoti ar Valsts zemes dienesta Vietvārdu datu bāzē ietvertu ūdens teču un ūdenstilpju nosaukumiem.
4. Veidojot valsts nozīmes reģistrus un datu bāzes, kurās objektu raksturošanai (identificēšanai) tiek izmantota to piederība ūdens saimnieciskajiem iecirkņiem, izmanto Ūdens saimniecisko iecirkņu klasifikatoru.

II Klasifikatora uzbūve un klasificēšanas principi

5. Ūdens saimniecisko iecirkņu klasifikatora objekti ir ūdens teču un ūdenstilpju sateces lielbaseini, baseini un tajos ietilpstošie ūdens saimnieciskie iecirkņi Latvijas Republikas teritorijā, ko veido reāla virszemes ūdeņu notece, ievērojot apkārtnes reljefu, hidrogrāfisko tīklu, meliorācijas sistēmas un hidrotehniskās būves.
6. Latvijas Republikas teritorija ir sadalīta 20 lielbaseinos ar tiem piešķirtajiem divzīmju kodiem, kas ir sagrupēti pa šādiem upju baseinu apgabaliem (pēc upju ietekas Baltijas jūrā vai Rīgas jūras līcī virzienā no Lietuvas robežas uz Igaunijas robežu):
 - 6.1. VENTAS upju baseinu apgabals:
 - 33 - baseini no Lietuvas robežas līdz Liepājas ezera kanāla baseinam;
 - 34 - Liepājas ezera kanāla baseins;
 - 35 - mazo upju baseini starp Liepājas ezera kanālu un Ventu;
 - 36 - Ventas baseins;
 - 37 - mazo upju baseini starp Ventu un Lielupi.
 - 6.2. LIELUPES upju baseina apgabals:
 - 22 – Nemunas baseins (*Nemuna ietek Baltijas jūrā Lietuvas teritorijā, bet dēļ teritoriālā izvietojuma Latvijas Republikas teritorijā ir pievienots Lielupes upju baseina apgabalam*);
 - 38 - Lielupes baseins;
 - 39 - Buļļu salas teritorija starp Lielupi un Daugavu.

6.3. DAUGAVAS upju baseina apgabals:

- 41 - Daugavas lejasgala baseins (līdz Aiviekstei);
- 42 - Aiviekstes baseins;
- 43 - Daugavas augšgala baseins (augšpus Aiviekstes);
- 68 - Veļikajas augšgala baseins.

6.4. GAUJAS upju baseina apgabals:

- 51 - baseini starp Daugavu un Gauju;
- 52 - Gaujas baseins;
- 53 - mazo upju baseini starp Gauju un Salacu;
- 54 - Salacas baseins;
- 55 - baseini starp Salacu un Igaunijas robežu;
- 56 - Pērnavas baseins;
- 63 – Peipusa ezera baseins;
- 64 - Emajogi baseins.

7. Ūdens saimniecisko iecirkņu kodēšanai ir šādi principi:

7.1. Ūdens saimniecisko iecirkņa kods sastāv no 2 līdz 11 cipariem (decimālajām zīmēm) atkarībā no hidrogrāfiskā tīkla.

7.2. Ūdens saimniecisko iecirkņu kodēšana tiek veikta virzienā no ūdens teces lejas (grīvas) uz augšu (izteku).

7.3. Ūdens saimniecisko iecirkņu kodēšanai par pamatu izmanto attiecīgā lielbaseina divzīmju kodu, kuram tiek pievienots nākošais cipars šādā kārtībā:

7.3.1. ūdens tecēm, kas ietek Baltijas jūrā vai Rīgas jūras līcī un kas ir apvienotas ar kopēju lielbaseina kodu:

7.3.1.1. izvēlas 4 lielākās ūdens teces, kas tieši ietek Baltijas jūrā vai Rīgas jūras līcī;

7.3.1.2. izvēlētajām ūdens tecēm (to baseiniem) piešķir kārtas numuru ar pāra cipariem, ejot pa krastu virzienā no Lietuvas robežas uz Igaunijas robežu, un pievieno baseina kodam;

7.3.1.3. starpposmiem gar Baltijas jūras vai Rīgas jūras līča krastu, kas atrodas starp izvēlētajām ūdenstecēm, piešķir kārtas numuru ar nepāra cipariem, ejot pa krastu virzienā no Lietuvas robežas uz Igaunijas robežu, un pievieno baseina kodam.

7.3.2. Nepieciešamības gadījumā atkarībā no hidrogrāfiskā tīkla atkārtoti 7.3.1.apakšpunktā norādīto klasificēšanu, nosakot baseina koda ceturto un nākamās ciparus.

Piemērs:

Visām upēm, kas ietek Baltijas jūrā posmā no Liepājas kanāla līdz Ventai, ir lielbaseina kods 35.

Lielākās 4 upes šajā posmā ir izvēlētas: Kapupe, Saka, Rīva un Užava.

Tām secīgi ir piešķirti sekojoši pāra cipari un izveidoti baseina kodi:

Kapupe – 352,

Saka – 354,

Rīva – 356 un

Užava – 358.

Starpposmiem ir piešķirti sekojoši nepāra cipari un izveidoti baseina kodi:

no Liepājas ezera kanāla līdz Kapupei - 351,

no Kapupes līdz Sakai - 353,
no Sakas līdz Rīvai - 355,
no Rīvas līdz Užavai - 357 un
no Užavas līdz Ventai 359.

7.3.3. Ūdens tecēm, kurām jau ir piešķirts lielbaseins:

7.3.3.1. tiek izvēlētas 4 lielākās pietekas;

7.3.3.2. izvēlētajām ūdens teces pietekām tiek piešķirti kārtas numuri ar pāra cipariem virzienā no ūdens teces lejas uz augšu un pievienoti baseina kodam

7.3.3.3. ūdens teces starpposmiem starp izvēlētajām pietekām tiek piešķirti kārtas numuri ar nepāra ciparu virzienā no ūdens teces lejas uz augšu un pievienoti baseina kodam.

7.3.4. Nepieciešamības gadījumā atkarībā no hidrogrāfiskā tīkla atkārtoto 7.3.3.apakšpunktā norādīto klasificēšanu, nosakot baseina koda ceturto un nākamos ciparus.

Piemērs:

Ventas lielbaseina kods ir 36.

Ventas lielākās 4 pietekas ir izvēlētas: Abava, Ēda, Ciecere un Vadakste.

Tām ir piešķirti sekojoši pāra cipari un izveidoti baseina kodi:

Abava – 362;

Ēda – 364;

Ciecere – 366 un

Vadakste – 368.

Ventas starpposmiem (starp izvēlētajām pietekām) ir piešķirti sekojoši nepāra cipari un izveidoti baseina kodi:

Venta leļpus Abavas – 361;

Venta no Ēdas līdz Abavai – 363;

Venta no Cieceres līdz Ēdai – 365;

Venta no Vadakstes līdz Ciecerei – 367 un

Venta augšpus Vadakstei -369.

7.4. Ūdenstilpju sateces baseinus kodē ar nepāra cipariem. Šajā baseinā tiek ietverti arī attiecīgie ūdenstilpju pieteku baseini. Kā izņēmums var būt gadījumi, kad jāuzrāda atsevišķi kāda liela ezera sateces baseins, kas pievienojas apskatāmajai ūdens tecei. Šāda ezera kodēšanai pēc analogijas ar ūdens teču pieteku kodēšanu var izmantot pāra ciparu.

7.5. Ūdens saimniecisko iecirkņu kodēšanai izmantojamo ciparu skaitu izvēlās tā, lai varētu klasificēt visus baseinus, kas ir lielāki par 25 km², vai arī baseinam atbilstošā ūdens tece (vai tās posms) garāka par 10 km. Izņēmumi pieļaujami atsevišķos ūdens teču posmos, ņemot vērā dabas apstākļus un antropogēno slodzi (augsta mežainība, bet zema antropogēnā slodze, kā rezultātā nav paredzama tāda ūdens saimnieciskā iecirkņa lietošana).

7.6. Mazām upēm, kurām nav 4 nozīmīgas pietekas, vai satekupēm nav nepieciešams izmantot visus 4 pāra ciparus pieteku kodēšanai, kā arī visus nepāra ciparus starpposmu kodēšanai.

Piemērs:

Sakas upe (baseina kods 354) veidojas no divām satekupēm - Tebras un Durbes.

Līdz tam ir tikai viena nozīmīga pieteka - Minde.

Šajā gadījumā tiek izmantoti tikai trīs pāra cipari:

Minde – 3542, Durbe – 3544 un Tebra – 3546.

7.7. Katrs koda cipars ietver visus pa labi no tā stāvošo ciparu raksturotos pakārtotos baseinus.

Piemērs:

Baseins ar kodu 362 ietver šādus pakārtotus baseinus:

3621, 3622, 3623, 3624, 3625, 3626, 3627, 3628 un 3629.

Savukārt baseins ar kodu 3621 ietver šādus pakārtotus baseinus:

36211, 36212, 36213 u.t.t.

8. Ūdens saimniecisko iecirkņu klasifikatora objektu raksturo šādas pazīmes:

8.1. Pietekas pazīme;

8.2. Baseina pazīme.

9. Pietekas pazīmei var būt šādas vērtības (gadījumos, ja Ūdens saimniecisko iecirkņu klasifikatora koda pēdējais cipars ir pāra):

9.1. L - labā krasta pieteka;

9.2. K - kreisā krasta pieteka;

9.3. U – ūdens teces, kas ietek ūdenstilpēs, bet tikai gadījumos, ja nav iespējams precīzi norādīt, no kura krasta tā ietek (gultnes tipa ūdenskrātuvēm, kurām ir vienkārši noteikt kreiso un labo krastu, priekšroka dodama pietekas pazīmēm: L un K);

9.4. J – ūdens teces, kas ietek Baltijas jūrā vai Rīgas jūras līcī;

9.5. P - polderi ar mehānisku ūdens pacelšanu.

10. Baseina pazīmei var būt šādas vērtības (gadījumos, ja Ūdens saimniecisko iecirkņu klasifikatora koda pēdējais cipars ir nepāra):

10.1. S - starpbaseins, kas ir apkopojums no zemākās kārtas baseiniem un starpbaseiniem;

10.2. N - nenoteikts baseins, kam ir noteikts kods, bet dažādu apsvērumu dēļ nav noteikts laukums un citi raksturojumi (visbiežāk tādi baseini var būt pie upju iztekas no ezeru kaskādes vai upju posmiem ar sabiezinātu pieteku tīklu);

10.3. A - apvienots starpbaseins, kurā ietilpst atsevišķi nenoteiktie baseini.

10.4. E - ezera sateces baseins (neatkarīgi no tā vai ŪSIK koda pēdējais cipars ir pāra vai nepāra);

10.5. F – ezera sateces baseins gadījumos, ja tiek ar kodu atsevišķi uzrādīta ezera virsmas platība;

10.6. La – sateces baseins upēm, kas iztek no Latvijas;

10.7. Ka - sateces baseins upēm, kas ietek Latvijā;

10.8. Ro - sateces baseins upju posmiem, kas tek pa valstu robežu.

11. Baseinu pazīmes N un A tiek lietotas tikai savstarpēji saskaņotā veidā (ja tiek lietota viena no šīm pazīmēm, jālieto arī otra).

12. Ūdens saimniecisko iecirkņu klasifikatora objektu raksturojumam uzrāda baseina laukumu (Latvijas Republikas teritorijā un kopējo). Baseiniem, kuru Ūdens

saimniecisko iecirkņu klasifikatora kodi beidzas ar nepāra ciparu, norāda arī baseina apakšējā un augšējā vēruma attālumus līdz grīvai. Baseiniem, kuru Ūdens saimniecisko iecirkņu klasifikatora kodi beidzas ar pāra ciparu, apakšējā vēruma attālums vienmēr ir 0 (to neuzrāda), bet augšējā vēruma attālums atbilst ūdens teces garumam.

13. Ja nepieciešams izmantot smalkāku dalījumu nekā 7.5.apakšpunktā norādīto, tad Ūdens saimniecisko iecirkņu klasifikatora kods ir jāpapildina ar nullēm līdz tas sasniedz 11 decimālo zīmju garumu un jāpievieno galā papildus koda cipari.

III Klasifikatora aktualizācijas kārtība

14. Ūdens saimniecisko iecirkņu klasifikators tiek aktualizēts, ja:

14.1. tiek konstatētas neprecizitātes Ūdens saimniecisko iecirkņu klasificēšanas procedūrā vai baseinu raksturojumā;

14.2. meliorācijas sistēmu un hidrotehnisko būvju būvniecības rezultātā ir notikušas izmaiņas esošajā hidrogrāfiskajā (ūdeņu noteces) tīklā.

15. Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra sagatavo priekšlikumus par nepieciešamajiem grozījumiem Ūdens saimniecisko iecirkņu klasifikatorā, priekšlikumos ietverot grozījumu nepieciešamības izvērtējumu un pamatojumu. Priekšlikumu par grozījumiem Ūdens saimniecisko iecirkņu klasifikatorā sagatavo līdz katra gada 1.februārim.